NURAY ESRA KABAKÇI

Irgatlıktan yazarlığa

Fakir Baykurt

Anadolu'nun en ücra köşelerini dolaşan fekadar bir Cumhuriyet öğretmeninden büyük bir yazarlığa uzanan Fakir Baykurt'un ilginç öyküsü...

90'ların başında daha ailelerin kalabalık bir arada yaşadıkları, birlikte çok fazla vakit geçirdikleri, sıkış tepiş sofrada yemek yedikleri zamanlarda, elime geçen ve ilk okuduğum kitap olan Tırpan'ı sizinle paylaşmak istedim. Aradan yıllar geçmiş olmasına rağmen, ilkler unutulmaz derler ya hani, benim için de unutulmaz bir eser oldu. Abimi sürekli elinde kitapla görür, acaba ne okuyor diye merak edip gizlice odasından aşırıp okuduğum kitaptı, Tırpan. Elimden bırakmadan hayranlıkla okumuştum. Bana okumayı aşılayan abim ve Fakir Baykurt'un Tırpan eseri benim için hep ayrı bir yeri ve anlamı olmuştur...

Tırpan, Fakir Baykurt'un 1970 yılında ilk defa yayınlanan eseri. Küçük kız çocuklarının para karşılığı zengin ağalarla zorla evlendirilmesini ele alıyordu. Fakir Baykurt bu konuda da fark yaratarak Dürü'nün hikayesini çok içten bir dil ile anlatmış. Çok iyi bir eğitimci olan Baykurt çok da iyi bir yazar, her romanı ayrı bir keyif ayrı bir tat bırakıyor insanda.

Roman, Ankara'da Gökçimen köyünde geçer. Gökçimen köyü adını köyün kızlarının gözlerinin renginden almıştır. Köyde kızların göz renkleri çimen rengindedir. Bu sebeptendir ki civar köylere bile nam salmış, güzellikleri dilden dile dolaşır olmuş. Kızlara ise "göküş" diyorlardır..

Romanın kahramanı 13 yaşında olan Dürü ilk okulu henüz bitirmiştir ki, kendinden yaşça büyük Mustu aga, diğer adı kabak Mustu tarafından görülür ve çok beğenilir. Mustu ağa yanına bir kaç kisiyi daha alarak Gökçimen köyüne gider. 60 yaşında olmasına rağmen Dürü'nün babası olan Velikulu ile konuşup kızı Dürü'yü ister. Baba kızını bir kaç altın karşılığında vermeye razı olur. Laf ağızdan bir kere çıkmıştır ve geri dönüşü yoktur..

Dürü ve annesi Hava ana bu kararı duyunca deliye dönseler de, yapacak hiçbir şey olmadığını bilirler.. Dürü köydeki diğer kızlarında yaptığı gibi kendini asarak intihar etmeye karar verir. Köyün deli diye adlandırdığı, aslında çok akıllı olan Uluguş nine Dürü'yü bulur ve ona akıl veriri, kendini asmaktan vaz geçirmiştir. Dürü Mustu ağa ile evlenir. Düğün günü Uluguş nine Dürü'ye kitabında adını aldığı tırpan hediye eder.. Bu tırpan felakete yol açmış görünsede, hem Dürü'nün hem de diğer köy kizlarinin kaderini değiştirecektir.

Fakir Baykurt Hakkında

Yazarımız çok çocuklu fakir bir ailenin ferdi olarak Burdur'da 15 Haziran 1929 yılında Dünyaya gelmiştir. Kendilerine bakan dayısı 2. Dünya savaşı sebebiyle askere alınca, küçük yaşta hem okuyup hem çalışmak zorunda kalmış. Irgatlık, dokumacılık çobanlık yapan Fakir Baykurt 1948 yılında Gönen köy Enstitüsünü bitirmiş..

1953 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü'ne giren yazar 1955'te Edebiyat Bölümü'nü bitirip Türkçe öğretmenliği yapıyor. Bütün amacı köy çocuklarını okutmak, köylüleri bilinçlendirmek ağaların, beylerin saltanatına son vermek. 1955 yılında Ankara Gazi Enstitüsünden mezun olduktan sonra, ilk öğretim müfettişliği yapmaya devam etmiş.

Zengin ağaların karşısında durduğu için hedef haline gelmiştir, sürekli göze batar soruşturmalar yasar. Fakir Baykurt bu seferde öğretmenleri tek bir çatı altında toplar ve Türkiye Öğretmeler Sendikasını kurar (TÖS). Böylelikle ilköğretim müfettişliğinden de uzaklaştırılarak 1966 yılında kurulan Milli Folklor Enstitüsüne uzman olarak atanır. 1976 yılında Sosyal Sigortalar kurumundan emekli olur.

1977 yılında Isveç öğretmen yetiştirme çalışmalarına katılır.

1979'da Almanya Duisburg'da Türk işçi çocukları icin başlatılan bir programda görev alacaktır.

Uzun yıllar öğretmenlik yaptığı Almanya Pestalozzi Okulundan emekliye ayrılıp 1999 Genel seçimlerde Özgürlük ve dayanışma partisi İzmir milletvekili adayı olmuş.

Zor şartlar altında mücadele ile gecen yaşamı 1999 tedavi gördüğü Essen üniversite kliniğinde pankreas kanseri nedeniyle hayata veda eder.

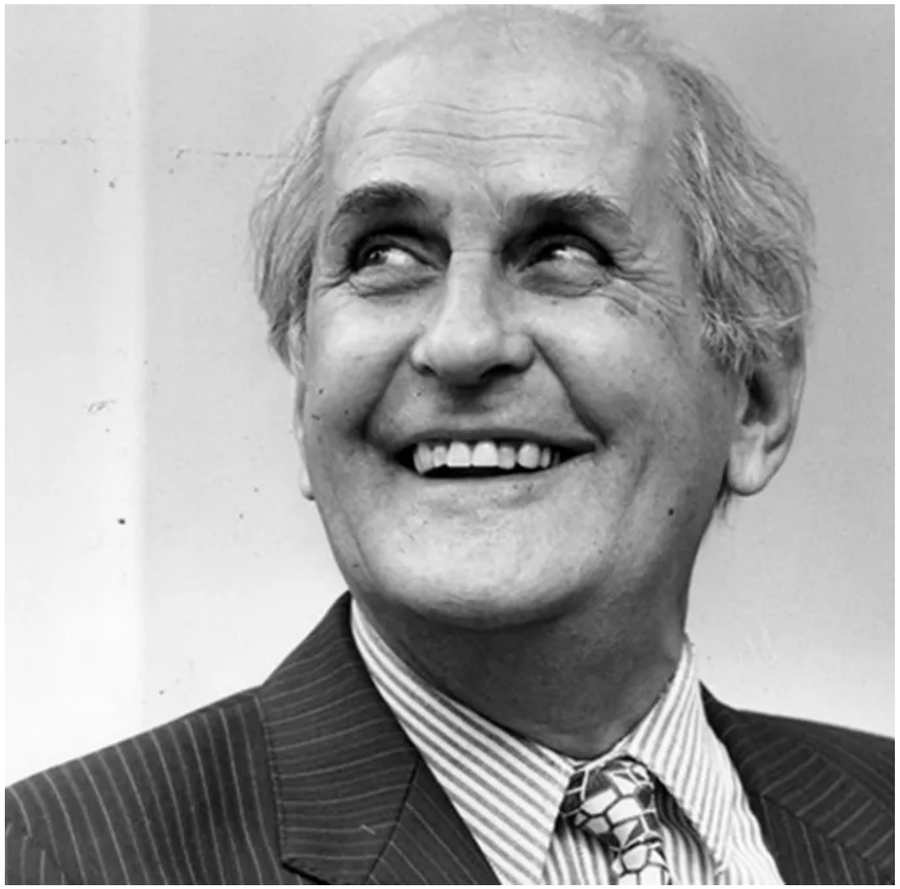

Bizim asrımız olan 20. yüzyılda birçok güzel şeyler var. Bilim ve teknik hızla geliştirildi. Hem de tehlikeli olacak kadar geliştirildi. Kısaca söylersem, yüzyılımızda kötü sayfalar iyi sayfalardan çoktur.

Torunlarıma vasiyetimdir

Fakir Baykurt, 15 Mart 1995 tarihinde "Sevgili Torunlarıma, Torunlarımın Torunlarına" bir mektup yazmıştı. Bu mektup onun çocuklara vasiyetidir ve aynen şöyledir.

Sevgili Torunlarım,

Torunlarımın Torunları,

Ben 20. yüzyılda yaşayan bir Türk yazarıyım. Şimdi 66 yaşındayım. Hayatım boyunca hem öğretmenlik yaptım, hem de kitaplar yazdım. Türkiye'de ve Almanya'da çalıştım. Bunun için iki vatanım var. Fakat ben aslında bir dünya vatandaşıyım. Belki sizler benim adımı artık tanımayacaksınız, fakat ben bu mektubun sizlere ulaşacağına inanıyorum.

Bizim asrımız olan 20. yüzyılda birçok güzel şeyler var. Bilim ve teknik hızla geliştirildi. Hem de tehlikeli olacak kadar geliştirildi. Kısaca söylersem, yüzyılımızda kötü sayfalar iyi sayfalardan çoktur. Irkçılık, dışlama, dinsel fanatizm, milliyetçilik ve bizleri çok yoksul bırakan zenginlerin kâr hırsı.

Hepsinden de kötüsü savaştır. Çok daha acısı politikacıların ve dini önderlerin savaşı kutsal ilan etmeleridir. Benim görüşüme göre, hayatta tek kutsal şey barıştır. Hiçbir şey savaştan daha kötü ve aptalca olamaz.

Sizlere Barış ve mutluluk dilerim

Sizin Fakir Baykurt

Fakir Baykurt diyor ki,

Sanatta devrimci tavır, hayatı değiştirme tavrıdır. Kitaplarımız, bize ün sağlamak yada kalıcı olmaktan önce, toplumu bu yönde etkilemek içindir. Hayatı değiştirme amacına yönelmemiş bir sanat, insanın bilinçlenmesine ve birleşmesine yardım edemez.

Romanları

Yılanların Öcü (1954)
Irazca'nın Dirliği (1961)
Onuncu Köy (1961)
Amerikan Sargısı (1967)
Tırpan (1970)
Köygöçüren (1973)
Keklik (1975)
Kara Ahmet Destanı (1977)
Yayla (1977)
Yüksek fırınlar (1983)
Koca Ren (1986)
Yarim ekmek (1997)
Kaplumbağalar (1980) ■